

Nr 58

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1964/65 till vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t (bilaga 7, punkterna 111 och 208) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1964/65 beräkna följande anslag, nämligen å driftbudgeten under femte huvudtiteln till Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna ett förslagsanslag av 11 300 000 kr. samt å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond till Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m. ett investeringsanslag av 50 000 000 kr.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 86, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 28 februari 1964, framlagt de förslag, som framgår av följande redogörelse.

1:o) **Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna av departementschefen förordat avtal med Lunds stad angående markbyte m. m., dels ock till Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m. å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 48 000 000 kr.

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 60 000 000 kr.

Utskottet. Den pågående upprustningen av den statliga mentalsjukvården har bl. a. resulterat i flera nya sjukhus. Sedan 1958 har två nya mentalsjukhus, Gullberna sjukhus i Karlskrona och Falbygdens sjukhus i Falköping, helt tagits i bruk. Ytterligare två nya sjukhus, Mellringe sjukhus i Örebro och Hälsinge sjukhus i Bollnäs, är färdigställda och delvis belagda. Två andra sjukhus, Karsuddens sjukhus i Katrineholm för vård av s. k. psykopater och den nya sjukhusanläggningen i Sala för höggradigt psykiskt efterblivna, står i det närmaste färdiga och avses komma att beläggas under innevarande år. Tillkomsten av dessa sex sjukhus innebär, att mentalsjukvårdsorganisationen tillförts 4 000 nybyggda vårdplatser.

Till största delen har emellertid den materiella upprustningen inom mentalsjukvården avsett en standardstegring vid befintliga sjukhus.

Kungl. Maj:ts förslag till byggnadsarbeten vid mentalsjukhusen förutsätter en medelsanvisning för budgetåret 1964/65 av 48 000 000 kr., vilket —

med beaktande av väntad reservation på anslaget vid utgången av innevarande budgetår — motsvarar en total investeringsvolym av 65 000 000 kr.

Beträffande vissa av de i den såsom bilaga till propositionen fogade investeringsplanen upptagna byggnadsobjekten har någon på huvudhandlingar grundad kostnadsberäkning inte hunnit framläggas. Utskottet har intet att erinra mot departementschefens förslag, att medel för ifrågavarande arbeten beräknas för budgetåret 1964/65 i investeringsplanen redan i förevarande sammanhang samt att kostnadsramarna för dessa arbeten underställes årets höstriksdag för godkännande. Utskottet anser sig vidare kunna godtaga de föreslagna höjningarna av kostnadsramarna för elarbeten vid S:t Olofs sjukhus, vårdpaviljongerna MK 81 och MK 82 vid S:t Lars' sjukhus, vissa yttre arbeten vid sistnämnda sjukhus samt för den nya vårdenheten vid Vipeholms sjukhus för höggradigt psykiskt efterblivna barn. Såsom departementschefen anfört har det förutsatts, att den nya vårdenheten vid S:t Lars' sjukhus för mentalt sjuka barn och ungdomar skulle förläggas till viss Lunds stad tillhörig mark. Utskottet kan tillstyrka det framlagda förslaget till avtal med staden angående markbyte m. m. Inte heller har utskottet något att erinra mot att Kungl. Maj:t godkänner avtal om förvärv av viss i privat ägo befintlig mark för att möjliggöra framtida utbyggnad vid S:t Jörgens sjukhus.

Vad departementschefen i övrigt föreslagit och förordat har inte heller givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande. Utskottet godtagger sålunda den av departementschefen gjorda beräkningen av investeringsramen och medelsbehovet för nästa budgetår för byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 28 februari 1964 förordade avtalet med Lunds stad angående markbyte m. m.;

b) till *Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.* för budgetåret 1964/65 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 48 000 000 kr.

2:o) Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna av departementschefen förordat avtal med Västernorrlands läns landsting angående provisorisk disposition av gamla lasarettet i Sollefteå för vård av blinda och höggradigt vanföra psykiskt efterblivna, dels ock till Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna för budgetåret 1964/65 å driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 13 300 000 kr.

För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett förslagsanslag av 11 300 000 kr.

Utskottet. Enligt 1954 års lag om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna föreligger inte skyldighet för landsting att svara för undervisning och vård av bl. a. sådana psykiskt efterblivna, som är blinda eller höggradigt vanföra. Vården av dessa har hittills betraktats som en statlig angelägenhet.

De statliga vårdresurserna för nämnda klientel är otillräckliga och koncentrerade till södra Sverige. Departementschefen har därför föreslagit, att gamla lasarettet i Sollefteå skulle efter viss upprustning provisoriskt utnyttjas för vård av blinda samt höggradigt vanföra psykiskt efterblivna. Det framlagda förslaget till avtal med Västernorrlands läns landsting i denna fråga kan utskottet tillstyrka.

Utskottet, som jämväl i övrigt kan ansluta sig till vad departementschefen anfört och föreslagit, hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 28 februari 1964 förordade avtalet med Västernorrlands läns landsting angående provisorisk disposition av gamla lasarettet i Sollefteå för vård av blinda och höggradigt vanföra psykiskt efterblivna;

b) till *Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1964/65 å driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 13 300 000 kr.

3:o) **Överlåtelse av vissa markområden vid Mariebergs sjukhus.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna av departementschefen förordat avtal med Kristinehamns stad angående överlåtelse av mark m. m.

Utskottet. Det av departementschefen redovisade förslaget till avtal med Kristinehamns stad om överlåtelse till staden av viss kronan tillhörig mark vid Mariebergs sjukhus m. m. kan utskottet biträda.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 28 februari 1964 förordade avtalet med Kristinehamns stad angående överlåtelse av mark m. m.

4:o) **Lån till föreningen Ervallahemmet för vissa byggnadsarbeten.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till Lån till föreningen Ervallahemmet å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 80 000 kr.

Något anslag för detta ändamål finnes icke uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Utskottet, som inte funnit anledning till erinran mot vad departementschefen i förevarande sammanhang anfört och föreslagit, hemställer, att riksdagen må till *Lån till föreningen Ervallahemmet* för budgetåret 1964/65 å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd anvisa ett investeringsanslag av 80 000 kr.

5:o) **Vissa frågor rörande kustsanatoriet Apelviken.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att godkänna av departementschefen förordade riktlinjer för dispositionen av kustsanatoriet Apelviken m. m.

Utskottet. Kustsanatoriet Apelviken, som drivs av föreningen med samma namn, har 320 vårdplatser. Sanatoriet var ursprungligen — liksom övriga kustsanatorier — avsett för vård av patienter med kirurgisk tuberkulos. Då antalet sådana fall starkt minskade och beläggningen av sanatoriet till följd härav sjönk godkände 1954 års riksdag ett förslag, som innebar att Apelviken skulle utnyttjas även för eftervård av poliofall, nervskador, vissa reumatiska sjukdomar, led- och ryggradsåkommor från hela landet samt ortopedfall från Hallands läns landstingsområde. Därefter har 1960 års riksdag godkänt, att Apelviken får mottaga även paraplegiker eller ryggmärgsskadade patienter för vård och behandling.

Beläggningen vid Apelviken har emellertid fortsatt att sjunka. Departementschefens förslag innebär, att antalet vårdplatser skulle minskas till 250 samt att Hallands läns landsting skulle vid sanatoriet för en tioårsperiod få förhyra ytterligare ett 30-tal platser eller sammanlagt ca 60 platser för ortopedfall från landstingsområdet samt ca 70 vårdplatser för långtidssjukvården. Resterande platser vid kustsanatoriet skulle under en övergångstid disponeras för övriga i det föregående nämnda patientkategorier av rikskaraktär. Beträffande den framtida användningen av kustsanatoriet anför departementschefen vidare, att det torde böra uppdragas åt medicinalstyrelsen att undersöka möjligheterna att överlåta Apelviken till landstinget före den angivna tioårsperiodens slut. Vad departementschefen i förevarande sammanhang anfört och föreslagit föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må godkänna de riktlinjer för dispositionen av kustsanatoriet Apelviken m. m., som departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 28 februari 1964 förordat.

Stockholm den 21 april 1964

På statsutskottets vägnar:
ERNST V. STAXÄNG

Närvarande: se under utlåtandet nr 60.